

A-4822
Akadeemilise Emakeele Seltsi toimetused I

Esimene Liivi lugemik

Kokkusäädud

Lauri Kettunen

ja

Oskar Loorits

Tartu 1921

Ežmi

Līvəd lugdəbrōntəz

Sasādənd

Prof. Lauri Kettunen

un

Štud. Oskar Loorits

10417

Tartu 1921

Sisu.

1. Liivi rahvuslaul	1
2. Rannaline	2
3. Esisõna raamatu kokkusäadjailt	3
4. Kuida <i>Kuolka</i> nimi on „sugenud“ (=tekkinud)	5
5. Kuida <i>Piträg</i> küla on sugenud	5
6. Kuida <i>Koštræg</i> küla on sugenud	6
7. Kuida lätlased said randa „majapaigad“ (=talukohad)	6
8. Manifesti-isand.	8
9. Inglise sõda (1855)	9
10. 90 vene laeva liivi rannas tormi käes	10
11. Kuida ma Peterburis kõnelesin liivi keelt	10
12. Meie kalamehe-elamine	11
13. Liivlaste elamise üle ilmasõja ajal	12
14. Uus Kuolka sõda	16
15. Kes sa oled?	17
16. Taevasõitjad	17
17. Ühe sõjamehe juhtumused	19
18. Minu usk	22
19. Ilus neitsi, valge-õis	22
20. Järelmärguseks	23

Järelmärkuseks.

Käesoleva Liivi lugemiku andega asutakse avaldama liivikeelseid tekste, mis allakirjutanu kogunud suvel 1920 ja hiljem. Algupäraselt on kõik tekstid kirjutatud foneetiliselt täpikäälsemas teaduslikus transskriptsioonis. Käesolev anne on aga ümbertöötatud igapäevases kirjas tarvitatavasse normaaltransskriptsiooni, et lugemik saaks sellega liivlastele enestelegi loetavaks. Samast juhtnööriist tingitud on ka tekstide sisuline valik: siia on koondatud jutustused, kus peegelduvad sündmused, mis liivi rahvale enesele mingipärasest kõige enam meelde jäänud ta kaugemast ja ligemast minevikust. Selle kõrval on mahutatud siia ka mõned enam isiklikumad mälestused, mis aga siiski omalt poolt aitaksid pildistada liivi ajaloolist ja kultuurilist minevikku üleüldse. Tekstid on mahutatud sisuajaloolises järjekorras. Neist on ainult nr. 2, 18 ja 19 lääne-liivi murde alalt, teistes kõigis esineb ida-liivi murre. (Külal geograafilises järjekorras on loeteldud tekstis nr. 6, lhk. 6.) Igas tekstis on püütud väljendada ka veel kohaliku küla murret ja autori individuaalseid keele iseäraldusi, nii palju kui seda võimaldanud tarvitatud pääliskaudne transskriptsioon. Mingi keelelise järjekindluse läbiviimisest ei ole võinud muidugi juttugi olla. Sellepärast esinevad ka paljud üksikud sõnad ja vormid mitmel ja tihti juhuslikul kujul. Igatahes ei säegi käesolev anne enesele valjumaist teaduslikke nõudeist, vaid tahab ainult olla esimene liivikeelse trüki harrastamiskatse.

Häälikutest transskribeerimises oleks eriti allakriipsutada :

Käesolevas lugemikus tarvitatud esimese silbi **e**-le vastaks foneetiliselt täpikäälsemas transskriptsioonis harilikult **ie** ; **o**-le — lääne-liivis **uo** ida-liivis **o** ; **g**, **d**, **b**, **z**, **ž** on helilised, kuid helitu konsonandi eel helitud ; **s**, **š** abil väljendatakse lühikest geminaati ; geminaadis **vv** osutab esimene komponent **u**- lõpulist diftongi.

Tartu, 25. V. 21.

O. Loorits.

LIVĀD TOUTLOUL.

Līvādmō, mīn sindābmō,
Kui min tōuraz uod kil sa!
Mūrdabād ka tovva tūld
Rāndanaigast perrist pūd,
Iastīd kītābād min ūld:
Līvādmōn ma āndab sūd,
Līvādmōn ma āndab sūd!

Līvādmō sin kēl un mēl
Sugid āb uot kuolānd vėl!
Izaizad tovviš tēdi
Māddan merkāks nāktābād,
Laz teiž rānda tāuž sōg mēdi,
Laz mād kodud kazagād,
Laz mād kodud kazagād!

Līvād mō un līvād mer,
Līvād mēl un līvād ver—
Kui ne vōibād jāra kadda,
Kis sōb pīksta nēdi mōz?!
Aigastidi tuontā sadda
Līvād igan um set rōz,
Līvād igan um set rōz!

14.I.1921. - O.L.

RĀNDALI.

Rāndali mernaigas istub,
 Sidamt mur un zālšm pīkstub:
 Kus set vanklub, āmsi pīmd. . . .
 Set ku kougand uom, gspuold,
 Sidam seldumt vodlub sāld,
 Toiskilgst mierda rānda puold.

Patli, ābjuva um passouf,
 Ab uo ežmist ārmast jembit.
 Ašš, tulub, ašš, tulub
 Dimant-pāva spīdiji,
 Kis mād sidamt pāstab,
 Kažist leijs kūjastub!

Lūž, 6.XII.1920. J.B. (27).

E D D I S Õ N A
rõnt, sasädiizald.

Se um ni ežmi kõrd, kus mõz, pīkstēd līvēd tout
sōb entšēn ka īd lugdēbrōntē, mis nānt jemakielkēks,
līvēkielkēks kēratēd; se um līvēd ežmi, lugdēbrōntēz
vanadēn un nuordēn pa-juvamēks, un ja Jumal ābtēb,
siz līb vėl pāgin ūži līvēd lugdēbrōntēdi sie ež-
mēz tagan. Paldin um āiga, kus jēga tout, nei piški
ku ta ka laz volkē, um sōmēs entšēn brī jēlamēz, kus
amad toutēd, sūrēd un piškist, vōibēd itēz jēlla pas-
souī pāl, un kus ka amad kiēld at itēst juvad un
ama juva kēī jēga īdēn um neikunei tām sindēbkēī.-
Mikšperast āb vōi siz ka līvēd tout brī vōlda un
īz entšēks jēlla, mikšperast āb uo siz ka līvēd kēī
neiīz juva un tōurēz amad līvēdēn?! Piddēz laz vol-
kē pāvad, kus līvēd kiēldē uigistē, rōkandē! Paldin
um jēga līvēn entšē sindēbkiēldē tōurēks pidamēst
un rōkandēst entšē vaisē, mōžēm, sēt līvē kiēldē.
Un kis ni vel uigēb entšē līvē nimma un sindēst,
kis ni vel kārtēb un uigēb rōkandē līvē kiēldē, se
um entšē tout, entšē iza-jēma un entšē izaizad polgiji
- jārāpolgdēd laz volkē siz ka tāma īz!

Āb uo sugid vajag uigē līvēd toutēn sieperast,
ku ta paldin um nei piški. Bet ikškōrd vanšti um ka
līvēd tout vond sūr un veggī un tuntēb īī amad im-
mērgoutlēmēst mōd, mingēzkōrd um līvēd tout vond pā-
gin jo veggī un jo sūr āb ku letkiel tout. Entšē nī-
nēd, entšē kēnigēd at vonnēd līvēdēn, un vōrēd kēnigēd

at vonnad līvēd, n tsieta mās nānt kēnīgād nīnšā. Un l
līvēd sōrlīstaka at pūritand īdz kubs pīds merdī un
nēnt koigidi at kartand neiku tūlda kil saksad, kil dē-
nād un ruotšād un amad. Un sie āigal sūr un veggā
līvēd tout āb uo set jelland Kuolka nanas kōdstois-
tans kilas neiku paldīn, bet līvēdi um tāuž vond a-
ma Kurmō Tālsa sōn un pīds randa līvēd at jelland
Saksamō ruobiž sōn. Ka Vidumō rāndas at vonnad set
līvēd kuntsē Bēstimō ruobiž sōn. Iž se kuož, kus pal-
dīn Rīga pīlāb, ka se um vana līvēd mō un juva vanš-
ti sāl um vond Vēna sūs sūr tuntāb līvēd vālgamō. -
Sēlīi veggī un sūr um vond līvēd tout seissādā, āi-
gast tāgižpēdan. Un letlīst at jelland siz set līvēd
tagan kougan mōl, ku piški joutam tout.

Bet perre tuļt, saksad tāns. Līvēd lekšt, nānt, n
dūšīg vast, un tapl, st, nāntkaks, letlīst tegiž pa-
āndist, saksaden tuļtān. Nei ne eita tikkiž jellā,
bet līvēdi saksad tapist, pa-tuontin mōz, vōtist,
tikkiž nānt vīla un mō un toita, letliži nānt azmaz.
Siest āigast pāl, īrg-z līvēd tout jo piškiz, ks ie-
d. Ka tuļ vel 1710 āigast, s sūr mēr, un se ka nota-
piz pīga amad līvēd. Perre seda īrg-z līvēdi sugga
tegiž, un jega āigast, s kaziz līva tout emit un emit
jo sūraks un lekš ka jo rikkaks, kuntsē tegiž tuļ se
perri sūr passuļsoda un nopuoštaz vel kōrd ama lī-
vēd tout. Bet īpiž mōz, mard, līvēdi iz sōita ka se
sūr passuļsoda mitte. Seissādā, āigast at līvēd tap-
land amad nālaimāks un at mūžam amad nālaimad vin-
dand. Seissādā, āigast at līvēd nānād āndi sliktiāi,
mis vōib set nāda, un āb uot, kōtand entš dūšīg miel-

da, -- siz võib mūž, m uska, ku ka jodspēdon līv, d
vīnd, bād amad nālaimad un pīkst, m, st, siz ab uo
karte līva tout kuol, m, st mit-īlmas. Pa-sadin' ai-
gast, di at līv, d jell, nd Kuolka nanas, līv, kilad,
līv, jolud, līv, lōjad at, mūž, m vonn, d tās, a rān-
das; mō un mōtsa, līž vana vālda mer, ne tikkiž āt,
kūl, nd īdstīd līv, d kiēlda, līv, d rōkka, līv, d zin-
ga. Nei um volm, st sien siz ka mūž, m: līv, d kēī ab
tuod' tās, a kadd, a, līv, d tout ab tuod' kuol, a! Nei pit-
kald ku um Kuolka nana, ku um vālda rānda kōnkad, ks,
ku um vōtstīji mer, nei pitkald um pīl, m, st ka lī-
vād tout, an passouī, s!

Tartu 18.V. 1921.

O.L.

KUI KUOLKA NIM UM SUGGĀN.

Vanad līv, d tapl, st saksad, ks. Seis saks, a ikš
līvli ajiz sūrst suost leb Kuolka nanna. Kuolka na-
nas perri tapl, mi voī. Līvli āndiz pūkonkš, ks saksan
pā pāl un kītiz: kuol ka rakkarz sa tān jārā! - Un
nei se "kuol-ka" sōna vel paldīž pīl, b.

Koštrog, 15.VII.20.

A.D. (39 āig.).

KUI PITRĀG KILA UM SUGGĀN.

Ēzm, ks ab uo vond Pitrāg kilas mitte mid, gast.
Siz um tund ikš Sōrmō miez. Rek um tund leb tāst mōt-
sast, un se sōrmō miez um nutt, n sie kuoz pa Pitrā-
gaks (sē tāt, b: pitka rek). Ēzm, ks at tunn, d tān, a nē-
īa vellī, a. Jegaikš um tiend ēntš, a tuba, un nēsti at ie-
n, d perimie-kōrand, d: Kurg, Tōriž, Sīa un Jōk. Ne at ir-
gand jell, a. Ēzm, ks ab uo vond mit-īt, a mōmiest, bet per-
r, a at tunn, d ne kurest ka vel jūr, a.

Pitrāg, 12.VII.1920.

P.R. (85 āig.).

KUI KOŠTRĒG KILA UM SUGGĒN.

Ku ne līvād voļt, Vidumōs un kurmōs sataptād,
 siz ikš piški partī voļ iend tān, Kuolka nana kil-
 g, jelam. Ne atto jellend tāsa juvva, jelam, st. Roust,
 um suggān emītan, un ne at irgand kilidi nuštā: Mus-
 tanum, Kuolka, Vaid, Sānag, Pitrag, Koštrāg, Ire, Sīkrāg,
 Ūškila, Īra, Piza un Lūž. Bet perr, seda um tund mēr.
 Siz umať kuoland tikkiž rouž jāra un um iend set
 Sānagal ikš un Sīkrāgal ikš. Un ne molmad at kān, D
 voťšam, s routied, di, kus vōiks leud, ming, rišting.
 Un ku ne at leud, nd rišting tied, di, siz umať and, nd
 sūd, ne rišting-tied, d, an. Perr, seda at irg, nd tūlda
 roust mūst kabal, st — Sōrmōld un Suom, st. Siz um
 kakš velī, tund Koštrāg killa. Ikš um vond and, īman,
 se um tiend ēntš, n tuba, toi vel um ka tiend ēntš, n
 tuba toiž, kuož, tegiž. Ni ne akk, nd jelam. Un ne kakš
 kuož, sōb, d vel paldīn nutt, d: And, l-kōrand un Zuok, .

Koštrāg, 6.VII.20.

A.S. (59 aig.).

KUI LĒTLIST SAITĒ RANDĒ MŌIPĀIKAD.

Vārgāigal iz no vel mit-ikš leťli līv, d rāndas,
 un līv, d ka mit-īta leťlist ēntš vaiz, jelam iz las-
 kat. Bet ku vārgāiga lopiz, siz Duonīg baron paņ mād
 līv, perimied, n vāggi sūr rent pāl, un tied, tōž ka
 vel, neiku perimied laz maksag, d tām, n rent, un strō-
 dag, d ka vel neiž, ku voļt, jedn, l strōd, nd. Siz līv,
 perimied sarōkandist, amad ku ikš miez un kītist, :
 ku um rent, siz laz volk, rent un tied, āb, bet ku um
 klous, āb, siz laz volk, klous, āb, un rent āb. Siz baron
 satēlīz Kuldikst zōldatīdi un Vāntast aprink sūrīzand
 ulz un sōtīz līv, d, n ziņa, laz ne satulg, d amad Duonī-
 g. Sāl ta kītīz nānt, n nei: kis āb tō rōrent, maks,
 un klous, , sja ma viskub kōranāst ulz. Līv, perimied
 kītīst amad neiku īdst sūst: tieg, d mis tēg tōt, , bet
 kakš tied, meg āb tiem, , jo rō maksami un klous, āmi um

mäddan pa-jennaks. Ni baron sötiz zöldatidi mõtsa, laz saralীগәd kaks vedant stokiidi, un pidiz līvad il'ie Duonigs. Toiz uonag igriz siz sūr līvad rabbami. Baron satēl'iz zöldatidi nei vakt pāl, ku mit-ikš līb ab vōiks is-urga, un letlist vol't, ne līvad rabbajid. Aprinkizand un baron pīlist. Iž jūs, ku līvad rabista, un kizist, idstid, vōi ne maksab, un pakērat, bad kuntrakt, d klousim, s pāl. Bet līvad kītist, amad: rabbag, d mēdi vōi mōza, bet seda meg ab tiem. Pāgin līvad vol't, ju verrist norabad, ku aprinkizand kītiz baron: mis laz sie toutk, ks tieg, ne att, ku ikš miez, nēdi rabb, m, z, ks ab vōi pieluot's; labak, m volks, ku nēdi ajaks kōrandist ulz, un panks hetliži nant kōrand, d silla, jo letlist ab uot, nei nei itsmiels neiku līvad un nēdi ašš, vōib neādak'te; siz ne letlist segg, bad ka līve kiel un līve idmiel jāra. Baron seda ežm, ks kil iz tō, sieperast ku letlist ab uot nei strōdag, d rouz ku līvad, bet nei ku ta līv, d, n iz vōi eminn midag, st tied, siz ta vol' ka sieks mieriks. Toiz pāvan baron sötiz siz zöldatidi pids līve kōrandidi līve, perimēdi ulz, viskam. Zöldat, d ajist, amad roud ulz, mõtsa pūd ala un āndist, letlist, n nant kōrand, d ama līve, vīlaks. Pāgin jemad gībist, jāra. Zöldat, d vōtist, piškist lapst jema, rīndast un juotist, kīlma veāk, ks jougāigas un rabist, d līv, di neiku vol' irm van'tl'. Siz ne perimied vōt'sist, tagan sie, mikšperast baron nant ulz, ētiz. Ne lekšt, Pēterburge, bet iz sōt, sāl, d ka midag, st, unn ne eit, neiž.

Un nei mēg līvad saim, sasegd, d letlist, ks ent's rānda pāl, kus van'sti jelist, set līvad.

Koštrog, 1921.

A.S. (19).

MANIFESTIZAND.

Sie aigal, ku vārgaiga lopiz, mād kila kestar jūr tuļ ikš izand broutsē, seļlist vanad sūrd krie-
vā rattadeks, puoššidi kaks-kolm iniz. Še izand vos-
tiz lešti un ūdiz peppiņi. Siz broutsiz mīma. Ta voļ
lānd zōldatad segga, kus zōldatad at vonnad lēgarbs.
Sāl tiend vedam vāldin un kutsen zōldatad, laz sieg
kuijen jegaikš set tōb nēdi lešti. Un nei ku se ve-
dam vond tija, nei ta tulab tāgiž rande, vostab tois-
ta kōrd lešti, noudeb tāgiš un lāb siz broutsē, un
āndab zīdaden un rovvēn un jo lāt, mīb ku um voston.
Un tulab tāgiž rande kolmiz kōrd. Nu, ni moiznikad kut-
sabad tānda pōdderjakt pāl, bet ta um kīten, ku siz ta
līji iž se pōddarz, ku ta lāb sie jakt pāl. Un mani-
festizand iz lā.

Ku se izand voļ lānd pids sūrrekkā, kruoga ta iz
uo sizzol lānd. Grōv kant pāl ta um siend: lauktēn seļ-
liz knaš ōren grōv kant pāl un siend. Bet iez, ta um
kānd vanfīlmas, kui jelabed rīdi pids moizidi. Un ne
kolm miest, kis tāmēn umať iniz vond, ikš um vond
doktar, ikš um vond sulli un ikš um vond povar. Mit-
ikš ab uo tundand seda izantē. Ikškōrd ta um tiend
ēntš šineļ vāldin, siz um vond neijen sūri guod, tēdi
rīndas, un siz umať rouž nān, d un mōtlēnd, ku se līb
ikš sūr miez. Rouž umať lānēd mōtsē, lēbakotid um juo-
deblegīd sālgas. Siz izand um kizzēn: kien tēg lāb,
mōtsē jelam? Bet rovvēn um irm vond un ne umať kī-
tēnd: īzenťēn.

Nu, siz moiznikad vōtistē tām vizzē, un viāto Vān-
tē politsei jūr. Vāntasť ta um sōnd vīdēd Rīgē, Vānta
politsei iniz. Ta um vīdēd Rīgē gubernātor jūr. Un gu-
bernātor akkēn immar tāmēn un vīnd pids trepidi ilz.
Siz um se Vānta vaktmēstar, se um lānd pōlam gubernā-
tor kādst post, kis ne Vānta tāgiž vīks. Gubernātor um
kīten, ku ne zōldataden sōb antēd post, kis vīb, bet tām-
ēn um lēmist jālgīn, sieperast ku ta um seļli jamdē
rištīng.

Nei se vōrē izand kadiz jāra. Ne at kūlēnd, ku se

izand voī kēzar vel vond. Un seīlist rōd, tām, nēn
 um vond, mis mūnāigast tieb. Tām ōrond eitt, tikkiž
 Ire kestar jūr un at sāl vel paldiņ. Un siz perr,
 seda ku ta lekš jāra, siz iz uo mit-īden jemiņ brī
 iez, rīje jella, un iz uo ka brī peks, jemiņ nei.

Ire, 29.VI.1920.

K.L. (90).

ENGELMAN SODA.

Mina voī vel polakoz, kim āigast vannit, ku tuī
 tām, engelman sodiks, m. Ne Pitragal pant, ānkar pāl
 kakš koig, ikš voī frantsuz koig un toi voī engal-
 man. Siz tuī bēt aig. Id pitragnika perimien voī
 sūr lōja līdz, uztiedad - sien pant, tul jūr, un
 kitist, jāra. Toiz perimien kah voī lōja, un kah ki-
 tist, jāra. Kil pōlist, alga kitagad, bet kitist, jā-
 ra. Siz ne engelmanād lekšt, kill, rou jūr. Rouž
 voītu jāra adagand, bet engelmanād klopist, ab pāl,
 alga kārtagad, ku ne ab tiet midagad. Ikš engelman
 tōž juod, un lekš id, kōrand, sizzol. Naist tōšt,
 tām, nēn seīd, and, juod, bet ta iz vōta. Tōšt, append
 rokka, and, - kah iz vōta. Siz toit, periz, ks seld,
 veta, un seda engelman joi un pateniz sie jedst.

Siz ne lekšt, Sānagal, pids rand, zing, s. Sāl
 voī kardon. Ka sien pant, tul jūr, un kitist, jāra.

Siz attuī ōdag. Koik pāl laskist, sūrkal, ks, un
 ne lekšt, amad koig pāl tāgiž. Toiz uom, g ne kakš
 koig, lekšt, Kolka. Sāl nēilž lekš bōt aig. Bet ikš
 piški kriev, zūkar kōnka tagan lūr, un se vōtiz las-
 kiz id engelman mō, kien voī se flaga kāds. Siz āndis-
 t, koig pāl zignāl un siz īrgiz vana Kuolka soda:
 Kuolka voī baškieridi vast, un nī ne laskist, vas-
 tukst. Engelmanād salaskist, pivakoda, Kuolka moiz, d
 un kardon kitist, jāranda, un baškier, d ailist, tikkiž
 kiž mōts. Id baškier, n akiz sūrkal, lēd vel ibiz, n
 pā jāra. Siz ikš zīd ka voī sāl. Se kieriz pōna jedd,
 alga sūrkal, lēd tānda aizvōtag, laz laskag siez, poua,
 n, labak laz volka, pōna pagalam ab ku īž! -

Vaī seīli voī se vana Kuolka soda - ab seī-
 li, ku se paldiņ saksa soda voī.

Koštrag, 11.7.20.

D.F. (74).

IDĀKSKINDĀ KRIEVĀ KOIGĀ LIVĀ

RĀNDAS TOVVĀ KĀDS.

Nei vaga pāva um vond, ku mer um vond seīli neka spiegiļ. Īngi īdākskindā, krievā, sodakoigā, um vond mersā ānkar pāl, neika Kuolka nanast īrgāb nei īra joust sōn. Nu, ni um tund ōdān sūr tōvaz un um artān koigid tikkiž jara. Set kakš koigā, um tund nei ležgal mō jūrā, ku pids būka, at astānd rouž sūr māg pāl. Ne rouž at ienād jellā. Neijen set um iend jellā, siest īdākskindā koigst.

Siz toiz pāva um tund merst neijen ōbiži un roušti aigā, ku at maggānd neku sūrd baīkād rāndanaigas, ōbb, et anūd sadd, īdāks, mūn ōbdāst rōdād jālgas. Un ikš vana miez un kīskān ōbb, stān jālgast rōdād ulz, un zīdād at tunnād un vostānd nēdi. Rāndanaigas um vond ka papierrōdā, pāgiņ, bet rouž āb uotā, tundānd, mis se um pā-aža, un lapst un naist at korānd nēdi un kūjastānd neiku bīldidi. Siz at tegiž tunnād zīdād un vostānd seda rōdā.

Ne kazakād, kis jellā, eitā, ne at īrā kruogā, s vonnād kuortā, īs. Perre ne at lānād jedspēdān. Ire kestar um nēdi glōiben un sieperast tā um sōnd valdiBast sūrd tādād rindā.

Ire 11.VII.1920.

L.D. (41).

KUI MA PĒTERBORGS RŌKANDIZ LIVĀ,
KIBLDĀ:

Ikškōrd ma voī Pēterborgs. Piddāz lekš nēla sūrdā izantā, kruon uniformās un rōkandistā, entā vaisā. Sāl nutiz minnān ikš nēšti seldā rāndakiekkāks, vōi ma āb uo Klou puoga Irelā. Nē-ā, se ma ka voī. Un siz tā kītiž: ma sīnda tūndāb, un īrgiz rōkandā minkāks. Tā īž voī kaptān kruonā koig pāl. Nu, un nī mēg rōkandizma rāndakielkāks, un tā kiziz, kui siz sīdā, mād puoljuvist ka lāb, kui sīd um jelami un tikkiž. Bet ne

kolm izant, ne eita vančilam, mis mēg rōkandam, un
brīnast, mis se pa-kēl um, ku ne pāgin kēli volīi-
jid kūlānd, bet seīlist kiēd, āb. Un siz se kaptan
kītiz minnan: va ni, ne amad at vāggi sūrd un kovald
izand, bet mit-īt sōnn ne āb samōštā, mis mēg ni
rōkandam. Siest sa vōid nāda, ku jega kēl um vārts
un ku sindabkiēd, sinnan mūžam um mīlīntamast ne-
ku mina seda tieb.

Ire 29.VI.1920.

K.L.(90).

MĀD KALAMIE JELAMI.

Se vol kaskimda, āigast tāgiž. Īd uomag perre vāg-
gi pūgijid ieda, uondžal varald tuī mād iza muragal
tubba un kītiz: mēg uom maggan kil knašš, ieda, bet
sāl mers roud vōitl. bēd nōvaks; ikš koig um ailan
aiga un rouž pīlāb-d vel pāl ill, tutkam-s, iez ne
at vel tūlda naktānd. Meg ailizma randa. Sāl sai ju-
va pids randa, tuodad seis verst, Irelā glōibdab-lō-
ja. Seda vedista ibbist, ks. Glōibijid vaise vol ikš
nuor pois, kaskimda āigast vana, ikšainagi puoga entš
jemanaatraitan (iza vol upandān jāra). Lōja vōiž jā-
ra kadda, jegas irgs. Jema itkiz vāggi un iz tō poiga
lask, glōibam, bet puoga pōliz un lekš veglāz. Perre
lālamt muotsamast ne saita, sūr lōjan ležgal. Ku ne
neista, piels, ku tulbēd jūra nēdi glōibam, siz ne
viskist, entš ōrēnd sālgašt merr. Keudkaks vedista,
nēdi glōibdab-laija. Kōdaks vol glōibdat, munt volē,
ju jedmal jāra upandānd. Lōja ailiz aiga. Ibbist vod-
lēst rānda pāl. Ašš- pantē nēdi rattad sill. Ikš ver-
žiz pōlāz. Min āma tōmbaz entš vāllast imard jāra un
eitiz tāmmān pāl. Ne volē, amad jāra kilānd, bet ju-
va kuopamēž jūs ne ašš, eita tegiž luokaks. Siz nēdi
ama kila lekš tōrinām. Perre kōdaks pāvva jāra lāte,
ne vāggi tenista, ku ne sōnad juvist pittad un kītis-
t, ku ne entš mōz, lābēd kīt, ku ne at leudānd rouš-
ti, kis toista gloibas entš jēhamast āb rāk.

Ne volē, Dēnast perin.

Sikrag, 27.VI.1920.

E.P.(35).

II LIVĒD JELAMĀZ PASSOULSODA ĀIGAL.

Mēg uom pāgin lāpši vond entš izan - idaks kabalt. Sieperast min izā āb uo vōind mēdi nei kazats, neiku mina entš lāpši. Mina vol idaks āigast vana, siz ma lekš vōra jūr kōrapaintaks entš leiba pelī, m. Un mina jeliz vōra jūs kolmkindā vīž āigast. Siz ma pretsiz. Min nai vol neiļž vana, tāmman vol se mōipāika. Siz ma tuļ tāna un īrgiz jella. ~~Se~~ mōipāika vol diktī palastad. Mina īrgiz tāsa muots. un tei nēdi jelidi jega āigast. Siz ku ma lekš baron jūr kuntrak sōm, siz baron ežmaks iz pōrtiedā, kis ma um, un kiziz min kādā, vol set mina āb uo mōtsagēgar, ku ikš seļliz nīmkaks volīi mōtsagēgar. Bet mina tāmman kītiz, ku ma āb uo, un ja ta āb usk min kītāst, siz az ta kizzag nānt mōtsakeits kādāst, ku mina āb uo mōtsas mitta stokka vōttan. Siz baron nagriz un piekūratiz min nim. Siz mina jeliz nei kōgin sies mōipāikas, ku ntš 1915 āigast sōn, un uzpravi ntiz tikkiž entš jelud. Izand āndiz minnan bālkad tagamaks pāl un kītiz sāl jūs, ku ma volīi tāmman riktig samaksan jega āigast entš rent un ku sieperast ta āndaji nānt bālkad minnan vodl, maz pāl.

Bet ku ne jelud volē, tikkiž uzpravi ntad, siz akiz se sūr soda, nēlatoistān āigast. Mēg saim, ulzaitad. Jedmal krievaz ajiz mād kim verēt, rānda jūst jāra un vōtiz minnan nēla niema jāra. Il nē nēla niema vediz svara pāl kūžkindā, vīž pudd, bet mina āb uo nānd vel sie jedst mingast maks. 1915 āigast, s tuļ, tegiž sak sad tāna sizzel. kikiļ sōn mēg īž volm, kah vel tāsa. Siz saksa ajiz mād tikkiž ulz rāndanāigast kim verēt, jāra un kītiz: pangad entš ukst tikkiž vizz, un az tad vīla iega tikkiž tāna, ku tēg sōta perr, kōdaks pāvva, tāgiž, ku tad vīla sōv tikkiž sōrgād un uzpāst, ku mit-ikš āb tuod tās vīl, nopuošta, ku jega ie līb zōdat, z, kis uzpašub, ku āb sō ne ukst ilz, murtad, un

ja kien vakts, sie notikab, se sōb apstrōiptad; bet ni tādān entšān un amadān il kaškimā, nēla stundā, volmest ulz. Ōdān tuī se sōna, un uonđā, l mēg broutšizm, ju amad ulz un jetizm, tikkiž entš vīla kodai. Mēg lekšm, kim veršt, rāndanāggast jāra mōmied jūr. Vāggi slikti āiga vol. mēg iz novīm akurāt mitt, mī dagst ulz. Ibiži mādān vol veit, sieperast ei piga ama vīla tān, sizzā. Jegaikš tōž vōtt, entš jelaidi Inā, bet sigšāiga vol, lum īrgiz saddā - lālam vol. Pāgin, kis vōtist entš jelaid kil Inā, bet perre, iz no jelaidān siemālgā, se ei tikkiž tān, īž randā. Siest vol mīmest pāginān jelaid jāra mōmiedān. Mūndan eite, ōrēnd ka sizzā, randā, rīstād eite, vīlatīnād, voza, mī glābiz mō sizzā, bet perre, iz sō kāddā: saksad vōtist mō sizzā ulz un seita, jāra.

Se vol puolpāvan, ku mēg saima ulz, aittād, siz eššāmpāvan tuītā, vel mingi vanadān tagan tān. Min veī ka tuī sōm midagst. Ne volīt, siezā, killā, tunnād sizzā un saittā, vizzā, vōttād. Saksad tōštā, nānā roust tikkiž mōzā, laskā, bet nē pōlist, āigā nēdi laskāg, ku ne at tunnād nē vanadān tagan. Siz saksad iz nuolaskāt ka nēdi mōzā, un ne tuītā, tāgiž munt jūr mōlā. Sē siz vol ka perri kōrd, kus mingi mēšti vol vėl entš kōnnā, rāndanāigas. Mādān vol vōtšā, mast entšān ūtā, kuožā, kus mēg vōikšmā, ledā, paikāl. Ne mōmied volīt, ka seīlist, kis set mādān vēlēst il ie pīlā. Toiz uonāg mādān vol broutšā, mast tegiž jo kougan. Nei mēg broutšizm, uonđā, l varald jāra un pāva leb broutšizm, kūtš mēg liedizm, tegiž seīliz, kis mēdi vastā, vōtiz. Ka vol siz mei slikti āiga, ku tikkiž lapst volīt, puolšōn jāra kilnān. Min entš piški puoga Itā, kabal kiziz: kus um ēē kuož, kus um ēē kuož, kus mēg tām iezā, mēggā; labakā, ku minā āb volks sindān siezā, passouīē, ku minā kilnab jāra.

Mādān, mittā, midagst iz no ka siedā. Mēg lekšm, īd jūr pōlam, toiz jūr pōlam, bet ne mōmied, kiz iz uod ulzāittād, pēšti jegaikš kītiz: minnān āb uo un minā āb vōī andā; kus ni lāb - mādān um āndanāst saksadān neiku nei. Un nei ne mōmied jelistā, sie soda āigaks: teitā, voltā, un ballidi, juotist sietist nēdi saksidi un pāgin neitsādān.

voit, saksad, kas lapst un ka, vel nuord naist, n, kien
 voit, mied soda pal: Siz mina broutšiz id puolpāvan
 un minn, n iz uo leib, mis ma pivapāvan sieks entš
 lapst, kas un entš naiz, kas. Ma lekš siez, kill, kus
 pāgin saksidi voit, kuortā, s, un kei sie ama kila
 leb sie pāva un pōliz, az āndag un mīg, entš maks
 perast minn, n set id kukiī leib, az maksag mis mak-
 s, z. Bet mitt, kuskast ma iz sō seda kukiīt. Ikš peri-
 miez, vana pois un rikaz dikti un emīn ku sadi, n va-
 ki, n riggst sie sigz, bet tāma kah minn, n iz vāi
 mīd, kukiī leib, un kītiz set vel pal: tad līb, d, n
 āb uo āndan, st mitt, midag, st, mūki set tād, n ān-
 dab! Un nei vol vel pāgin perimēdi sellizi; se vōiz
 vōlda set mīngi ōrali-ōrali, kis vol selli risting,
 kis seda ka apnōtliz, kui lālamst, z nānt, n um, kis at
 ulz, ait, d.

Mēg voīm, kaš kūd, sies kuož, s, kus mēg lekšma.
 Siz mēg saim, ait, d tegiž ulz, sieperast alga mēg
 sōg, d entš vilī, mis mād, n vol kodai iend. Duonīg
 baron jeds, izand un mōtsaizand, ne voit, saksad, kas
 ids nōus un ne mīst, mād āinad tikkiž saksad, n, al-
 ga mēg sōg, d entš ibiz, n un nieman sied, and. Kil
 mēg saim, tall, vel kodai ka last, d entš, n nagwi
 sōm un mis vel volks, iend, bet zōldat, d tuīt, mād-
 k, kas īn, un iz vēl, d mād, n vōtt, riktig mitt, mi-
 dag, st. Un sāl iz uo ka emī, vōtt, midag, st. Tikkiž
 ukst voit, ama kilas vāldi, n, lābud jāra vōtt, d, pag-
 rab, ukst kah tikkiž jāra vīd, d un nagg, rd jāra kil-
 mand; un kalamied, n, mis vōrg, d, nānt tikkiž vedist,
 saksad Duonīg, kub, un sāl ne mārgand, st jāra.

Pīga nēla āigast mēg voīm, ulz, mōmied segs,
 ait, d. Set sie kevad mēg saim, kodai last, d tāgiž
 rand, ku ne saksad lekšta Rīg, un Sōrmōl. Siz mēg
 tuīm, ka kodai un mūd, mēg iz liedan, ku nopuošt, d
 jelud — iz ukši, iz lābidi tuban, iz pōrant, iz ōja
 emī. Pāgin jelidi, mis iz tund seda kuož, kus ta um
 vond. Mōd voit, tikkiž āinamōk, kas last, d, vōrgidi mād-
 d, n iz uo — tikkiž vol pagalam. Kild, d iz uo mād, n
 ka midagist sie kevad, kōd, kstoist, n āigast, s. Bet siz
 ku mēg, tuīm, tāgiž rand, siz ne saksad, mis voit, vel

sizal, ne diezgan mād, ka juvist jelist, un zālist, ku mēg uom nopuost-d un mād-d un slikti. Un ne klīstist, ku ne mit sugg, ab uot, nei sīlist, az mēg rāuk, g iz entš izand-d pāla, ku ne sēda tōn-d, ku mēg sōksma ulz aita-d, ku mēg spīont, am krievon, ku mēg ab uemjuvad rouž, ku ab pidam saksu kaņt. Bet siepārast mād izand-d un vol se rēkand-ks, ku mēg sōm ulz aita-d: siz ieb mād vīla tikkiž nant kāda, un ne vōtab-d saksu kāda tikkiž sie maks īl mād vīla. Nei se ka lekš. Un vel paldiņ mēg ab uom mitte, mingist atmaks, sōn-d.

Nu, un nī vol īrgam-st ūd pāl jell. Siz tei rōž-ks, s nēdi vādi jelidi kubbe, mūi pugiz tranžeiz jellam. Ka īrgist klīks ūd pāl mōda un paņt, rōž-ks, mis jega īd-d vol, mō sizal — vālī, un nagri. Kalamied īrgist veije, bet lōjad vōlt, katk-st, amad-d ōk-d sizal. Kil amad-d iz uo neijen skōd, jo mūnda rīsting-d iz uo mitte, mid-gast, bet mūndan tegiž vol diezgan skōd.

Min entš-d ei tikkiž mōipāika vīla sizal. Mina mit-t, midagist iz vōi nuovīd, ulz, jo siz vol nei slikti rek ku ībbi īz vōi nuovedd, set neijen, mis ming-z pōr pāvva siem-zkrōm, leib, un magdabōr-d — se vol tikkiž min vīla.

Se vol saksad-ks. Ku ne lekšta jāra, siz tuīt, sie tall, īd-ks toist-d aigast-s punnist. Ne tegiž mēdi puost-st, mis mād-d un vel vol. Siz Bermond tieš-d trietsst punnist jāra. Siz tuīt, periz-ks letkielnikad un ne ni at mād izand-d. Bet ni um ka nei kougen, ku sie murk-ks mina um nei knapp-ks iend, ku emīnt ab vōi tied, jell: sīlmad at pind-d, nai um švakk, rematismus kāds jālgši un keižši. Periz-ks sai vel se sūrimi puoga mād-d, kis vol se tiejelaji, mersakēji, mōkindaji, se sai kōdskim-aigast-s vōtt-d dienast. Un nī mād-d ab uo emīnd mit-t, īt, kis īl mād aptiedab. Sie tall, ku puoga sai dienast vōtt-d, siz mēg teim, pōland-ks kēra, az lask-g mād puoga kodai, ku mēg lām entš jellam-ks puost. Ikš ībbi vel vol, un se kah sprōgiz mōz. Ka vol avīz-d sizal kē-rāt-d, ku um pōlanist nēdi kodai, kis att, apgōdnikad. Mēg lekšma entš pagast jūr, ku pagast-d vol spriež-mst un tied-m-st, kient, um vajag kodai. Bet ne tōšt,

ku nēdi vōiž palle un ando mid-gast nāntan. Bet mēg
joutam rouž, mis mēg nāntan vōim ando. Kil mēg keim,
~~ents~~ naiz-ke sie tallo kingan kōrd pagast jūs, bet
ne iz tēta, soda, ku min puoga sōks kodai. Siz mēg
teim, pōland-kskēra Vānt, aprink jūr. Mūddan voī dok-
tarast seld, lieūzib, ku mēg ab uoastrodņikad, ku soda
poiga um vajag kodai. Bet ka tēsa mēg iz vōim sayod-
l. Siz min nai lekš Rīg, tei pōland-kskēra tegiž mi-
nistar jūr. Siz puoga sai atlāstēd id kū kodai. Perre
tāman voī lēm-st tēgiž.

Nei um vond min iga jelani. Nī mūd, set vēl ab la-
bakan ku jāra kuol-ks. Iž um knapp, nai um švakk, puoga
dienastē — nei mitt, mid-gast emind ab tīk jell.
un nī vodlāb set kuol-mast.

Koštrēg, 21VI.1920.

J.S. (67).

UŽ KUOLKA SODA.

Saksad voīta tēsa sizal un lekšta Kolka. Se voī
uoūdžal varald. Meg vel amad magizma, ku krievad voī-
t, tūnnad ieza aiga. Ne voīta kažžist kurket sōn un
ne kizist, um ka pāgin saksti tēsa mō pāl. Meg voīma
jāra ādagandamad un iz tuođam mitt, rōkanda kah. Ikš voī
krievaz akurāt neiļž seļli vāldad ibukstakst miez
neiku sina, un kis tiedab, aga sa līd ka špionaz.

Nu, ni siz ne krievad voīta, sōnad teuta, ku saksad
at Kuolkas. Nei ne pañta Kolka jedspēdēn, un voīta vāt-
tand tāsta puošid, kis abtēbad nāntan patrōnad kand.
Puolsta Kuolka vaite ne voīta satiekand saksad-ks.
Ni līd soda. Ikš krievaz voī lānd id rek mō puol rōz;
saksa voī ievāntlān, ku krievaz lāb, un voī irgal las-
ka. Siz krievaz voī ka tiend entš lēdviskijid vāldin
un irgan kah vast, lašk, un voī jāra laskan kōd-ke-
toistan saksa. Munt saksad ūrgist jedspēdēn. Siz voī
ikš saksa špionaz lānd Kuolka moiza kītān, ku krievaz
um aigas, laš urgēd jedspēdēn. Un saksad voīta lānad
jāra neiku lūdaks ulza pūstēd.

Toiz pāva at lānad salajid un salandēd kuolandēn
sōpkēd un kielad jāra. Ikš um vond vel jels. Ne at pot-

kastand, laz sōg ka sē pagalam!

Nu, selli siz vol se ūž Kuolka soda saksadaks.

Vaid, 13.VII.1920.

L.B. (64).

KIS SA UOD?

Min veļ leķš Pitragā. Tām lamp vol jāra kaddan. Ta astiz undarštants. un neiz sāl entš lamp. Ta kī-tiz sūrmien, ku se tāsa um tām lamp. Bet sūrmiez kī-tiz, kui se tām lamp on, ku selliži lāmpidi pabrik tieb diezgan. Nu, bet veļ set kītab, ku se tām lamp um un pōlab, laz sūrmiez atāndag tām lamp kādda. Siz sūrmiez kizub veļ kādst nei: kūl, kis sa uod?, vōi sa uod letkiel rīsting aga sa uod līv? Min veļ kītab tāmmen vasta, ku ta um selda sindamast līv. -, Nu, ku sa uod līv, kītab tāmmen siz se sūrmiez, kus sa uod līv, siz mina uskub, mis sine rōkandad, un siz ma āndab sinnen sin lamp kādda. Bet ku sa volks letli, siz ma kil āb uskaks sīnda, sieperast ku ne letlist, nēdi ma āb vo leudand mitte īta, kis um guodig rīsting. - Un veļ sai entš lamp kādda.

Koštreg, 9.VII.1920.

J.S. (57).

TOVVABROUTŠĀJID.

Sie talle Pitrag kilas iķš miez tōž broutš. tovv. Ta kītab, laz rouz tām jūr lākkad, ku ta ajab amdi kuredi uldz. Un tām jūr lekšt pāgin. Tāma kītab amaden, kis tul, ku perre kim pāvva ne broutšabed ildz un ku lug nāntan paldiž um tūz.

Ni Id ōdag ne amad vonnad kubs un vodland, ku tulab se piva stund. Bet āb uote savodland. Siz at lānad kodai muragel. Bet uonāžal teiž iķš nai um nūžan ildz un lānd muntan kah kītam, ku nī ta broutšab tovvaz. Un iķš um vond notappen vāškaz - sie škinken jāra muntan, ku tāmmen entšan ābuo vajag emit midagast. Toi nai teiž nokietan nōtidi - nānt um gōžen tulla. Un nī ne at lānad, at vodland un paland, ku ne ni broutšabed ildz.

Nī ne nānād, ku ikš pīla tulab. Ne at mōtlend, ku se nānt vōtab īn. Bet ku se pīla um sōnd nānt jūr, siz ta um laggen jāra. Nu, ni se pivamiez um kītēn, ku ikš um patli nānt segast un ku um lēmest un ajamast sien se kure uldz. Siz ne at aijend seda ku rest uldz: ne at puolad pāl pallend Jumalt, pā mōs, perz gais. s. Perre pivamiez um kītēn, ku paldiž tāmēn piezvanub tavvišt, ku ni ne broutsābad ilz.

Bet pitragnikad vāntlābad lāb tagan, kui ne sāl jelabod un nagra-bad ku piņid. Nu, nei se pivamiez ievāntlāb un ailāb dālbaks nāntēn tagan un tōb nānt mōza rabba, bet ne at vōinād isurge. Un se pivamiez um lānd tāgiž un pallēnā teiž. Siz ta um kītēn, ku ni līb lēmest kodai, bet laz ne āb strōd-gād emint, laz kāgād amad vāldiņ ōriniņ, ku perr. nēlakimda pāvva ne broutsābad jedspēdēn siest passouīst, laz mīgād jāra entš vīla, ku nāntēn āb uo emint vajag seda villē, mis vajag um mō pāl. Un siz ka at vīndtāmēn, kis sōb sieza uska, mūnda um vīnd pūndiņ vōita, mūnda vozza, mūnda vāškast, mūnda pieniz joudi pa-pūndiņ, laz set sōgād tām uska, ku siz lībād jelsa touvas. Un amad at kānād vāldiņ ōriniņ, ku pivad neitsad.

Nu, ni um attund se nēlakimda z pāva, ku ne ni brou-tšakst. Ne at vel pallend Jumalt, bet ni ne at nānād, ku tulab musta ōpkaz silla un amdi apnūškab un pivamie jūr kadub jāra. Nu, siz ne rākast, ku pivamiez um kure un ku se āb uzbrouts touviz. Toiz ōdag ne teiž pallend un siz ne nānād, ku tulab ikš miez sizzel, zoig kāds, un zoigab pivamie sālg. Pivamiez iž um vond noigten, ku ig um tund sālgast mō neiku vež.

Ama ie ne at muotsend; siz um tund pivapāva uo-mag. Nī ne at lānād kodai tikkiņ. Se pivamiez um iend iksiggiņ istam entš rai pāl. Amad at lānād lōtāl, un ta um vōttēn īd va pan kādda un zvanēn: bim, bom, bim, bom! Siz ta um nānād, ku drouge piņ lāb siema tām kanamūdi. Nei ta um ailen un akken sie piņ kādda, iž kītēn nei sie piņēn: sa sied amad kanamunad jāra, mis siz minnen līb siede! Ni ta um laskēn sie piņ vāldiņ un lānd tubba un zvanēn teiž: bim, bom, bim, bom!

Perra seda tuī voddalāb-vōlikštakš, vōtāz pivamie vizza, mikšperast ta Jumal sōnnā appolgab. Ta kītēz, ku ta āb appolg, ku tāmēn nei Jumal touvast kītēz,

tab, bet ne višt, tām Duonīg un paņt tsietam.
 Perre ta sai vāldin, bet ei guodig, ks un eminānē-
 di rousti iz mōn. Bet Pitrogal ta iz sō emint kuo-
 ūun siz ta tuī mād killa.

Vaid, 16.VII.1920.

J.S.(15).

ID SODAMIL NOTIKAM.

Se voī kūžtoistans āigastās nōvember-kūs, ku me
 pīlizam Kārpāt kōnkad sizal un taplizam oustrieš-
 daks un diezgan dūšig me peksizan nēdi. Bet īds jou-
 kas pāvas oustriešad apsnīkist tāgiž lād. Siz ne
 eita paikel īd sūr kōnka ala. Siz mād Balašovski
 polken voī izantad pavēl, kus kuožs un kui jpn un
 kui sūr joud un kui ne at appannad. Siz mēg saima
 izvōttad seiskind, vīž rištingt un saima sōtad iz-
 lūkam. Mēg lekšam kah un neizam nēdi, kus ne voīt,
 un kus kuožs ne pīlast. Se voī uōndžil varald. Mēg
 voīlam amad jūra vāzzand, bās ūnda, bās siemat un bās
 juemat. Sie uōndžil voī sūr sangdi ud neiku mit-mi-
 dād iz vōim nād. Siz mēg akizām tulm tāgiž entš
 zinādaks, bet meg nomuldizam un iz liedam entš pol-
 ka. Siz mēg muldizam kašs pāv. un kašs ieda un ie-
 muldizam nānt rezervad silla. Ku ne saita, mēdi mān-
 nē, ne izestist tulīn lēdētāidaks mādān tagan un
 akist pīds mēdi laskam. Jaast, puolda, tuīt mādān
 pāla, ne nāžēligad madjārād. Siz mādān emīn iz uo
 midād tieda, un meg voīlam piepīkstad paanda. Un nei
 mēg sadizam Oustriji vaņgibez.

Ne tulīn mādān vōtist jara tikkiž, mis set voī.
 Minnan voī seis kopik rōda, un sie ka vōtist jara.
 Kien voīt juvad ōrēnd sālgas, nānt ka vedist mōza
 un palīad ajist mād nānt ētabb. Sāl mēdi izdaīn-
 tiz kōta rinda, un mādān nei voī vodlamast kašs-
 kolm stuēda, kamār attuī nānt palkovnika. Siz se tē-
 rintiz mādaks nei: tērintš, balašovtsad, kus te tō-
 ta broutš — Krākovv.?! Nei ta mēdi pienagriz. Sāl
 mēgsaim amad uzvōttad, nei ku me pīlizam. Bet sieda
 mādān ist āndat. Siz ajist mēdi seīliz mōtsanaiga
 un vedist drōt-ūoga immarkout mēdi, un paņt ama im-
 mar mēdi vaktid. Sāl me pīlizam īd pāva un ie.

Siz mēg saim aizaitād id rōdarek-štants-z un sāl
lōtist mēdi vagonad silla, neiku jolaidi, un višti
jedspēn jo kougan, kus vol' emin mād velidi. Se sai
nuttad "vaņgnikad lēg-r". Sāl mādān lekš slikti.
Meg vol' m nālgas, teid mēdi seita, un madjārād ra-
bist stokidaks un ajist smaga tie jūr pēvad un ied
leb strōdān. Sāl mēdi iedalintiz amdi id, kubbe, un
āndiz mādān rōz aiga atnovv. Ku se āiga vol' pa-
lānd, siz saim amad teiz piekēratād un sōtād jeds-
pēn tiela, kus vol' vaidzig. Kevad me broutsiz, m tie-
la amad un saim aitād un rabtād. Strōdām-st vol' bās
maks..

Nei me nostrōdizām tiera āigast. Me iz vol' m
ēntšta apenikānd un kōlizām urgā jedspēn. Meg nou-
gizām ka un ieurgizām Krievomōl, Ukraināz. Mina iz
vol' kalamie rištong va vaņsta, līvišt Kuramōl. Siel
āigal vol' saksad Ukrainas. Mādān dokumentidi mit-
t- mingiži iz uo un meg iz tuodām saksadān ēntšta
nākt- ja ne saita teufa, siz ne mēdi norabist un
sōtist tāgiž. Nei mina sai slepstān tiera āigast ka-
mār leksta saksad ulza. Siz ietult silla punnist.
Mina pōliz, laz sōtag mīnda kodai. Ne minnān kītist,
ku kodai āb luon broutš- un labakām un lāmast riki-
di vol' buržuidi tapam, ku paldin um se āiga, kus um
iznīdāmist amad rikkad un iemast amadān idlīdzigaks.
Bet mina nēdi iz kūt un tōž kodai broutš. Siz ma sai
vodlām vel juva strēk, jo mēg kūtizām sāl, ku roud rō-
kandist un kītist, ku tulab ikš sūr jendrai D e n i -
k i n, ku sien um sūr joud un ku se nei slikti āb tie,
ku teita punnist, ku se mit-ita, rištingt āb tapa un
mit-ita āb nīd. U

Nu, un ku mina savodliz tānda, ku ta attul Ukrai-
nāz, siz ma lekš tām valdibmied jūr un pōliz, laz mīn-
da sōtag kodai. Ne minnān kītist, ku nāntān āb uo vōi-
māst mīnda aizsōta. Mina mōtliz, mis ma nī laz tiegā.
Rōda minnān iz uo un tieda, ma iz vōi sōdā. Nei ma vol'
piepikstād lād. Denikin sodavēgga, unn nei ma ka lekš.
Lāmaks minnān diezgan juvist sieperast, ku krievdān
um ieslavintād, ku letkielnikad at sūrd sodamied. Sie-
perast ne izpidist mād vastā diezgan juvist. Nei ma
nuojeliz seis kūda. Siz ku savodlist tānda, seda sūrd.
Denikint, siz tāma mit sugid iz iznākt seili, mingi ta

sai kīt-d: tāma attul' neiļ' neka lāmbaz sud' ōrīniš
 akiz zīdidi tapam, vōtiz roudan jelaīdi jura, laskiz
 rousti mōza, kis iz uot mit sugid sīlist, un nei ta
 izpuostiz amad roud. Sieperast tāman ne vondzist
 pāvad ist uot kōgin: ta īž voī vierda pielakan ne-
 ka pārmaiz, un aizūrgiz jedspēn Konstantinōp. l. z, Turk-
 paša jūr, voi kus kure ta lekš. Un mēdi ta jetiz, laz
 me tieg-d mis set īž tōm. No, meg iz uom ka mulkist:
 me teim, mis mādān tīkiz; kus saim, sāl vōtiz-m, bet
 āndam-z iz āndam mit īdān.

Bet mādān kah ne knašš-d pāvad ist uot kōgin,
 ku me jeliz-m nei neka vana Ādam paradīz-s. Siz ku
 roud mēdi apsnīkist un emīn ist vōita gloiba mēšti,
 siz pids Krieva kīdi un pids zīd-kolonidi naist un
 mied akist mēdi dālpada ks triets-m, neiļ', neka Kain,
 pids passoult. Un nei mēdi aiztrietsist Rumīni ruo-
 biž aiga. Me mōtliz-m, ku sāl meg sōm entšān glōpšant,
 bet sāl iztuļ vel ju slikti: sāl maldavān-d kītisti
 mādān, ku nāntān āb uo kure āpustāli vaidzig, un iz
 laskat mēdi entš mōza, silla.

Un nei meg blandiz-m kōgin aiga, kamār noblandi-
 z-m mulkist puolīd sōn, kis mōtlist mēšti sūrdā juvamt
 sōm. Bet mādk kādst ne iz sōtā mittā, midād - mingis va
 vana engliš flint set. Mis mādān voīt juvad ažad, sūr-
 kabald, tank-d un kaksķimda kūž brunaviltsant, nānt meg
 jetiz-m tikkiž īdā pilsātā, mis nutab Tiraspol. Ne eitā
 tikkiž punnistā, kienda me lugiz-m entšān pa-vastu-
 nikada ks. Meg zōldatā, kis voīm, tōžān kil, ku um saarta-
 mast, bet nānt jendraīdan voī zāl. Ne kītist mādān, ku
 seīlīži juvdī aždī ā vōi puostā, ku Krieva mōl veita
 nēdi um. Van, nei ne sodikšist, ne sūrd mied; seīlī juva
 voī jendraī Brēdov punnist vastā, se īž Brēdov, kas pal-
 diž um Vrangal dienast-s, kis izvaliz vierda, tapliz
 punnist-ks un tutkam-tutkam-s apzāliz nēdi:

Nei tāma siz ama entš roudka ks ieleks Puoliz. Jo
 kougan mina āb tieda, mis sāl voī un mis sāl um. Nei
 mina broutsiz kodai un paldiņ um konnā. Un seīlī um
 se lopandikš.

MIN USK.

Ma uob ikš līva miez, bet leŕlist tōbād mīnda veg-
liz tieda pa-leŕliz-ks. Un jenna ka um paldīn seŕliži,
kis āb tōt līva kiēda rikanda un ārmast bād jembit
leŕkiēda. Bet mā tōb uolda līva rišting un ēntš lāp-
ši ka sie pāl kazat. Sieperast mā ēntš puoga ka iz
ānda leŕliz dienasta. Siz ne mīnda utist vizz, un pa-
ti tsiet-m. Ne īž tuŕti un utisti vegliz min puoga jā-
ra. Mā nantēn kītiz, ku mā sieperast āb ānda, ku mā āb
uo leŕli rišting, ku mā āb tō uolda leŕliz pavalstni-
ka un ku min u s k ka āb vēl vegliz-tēdi un vierda
vall. Leŕlist seda iz pant tādēl, spriežisti minnan
kolmsada rubļa strōipa un kītisti, ku mā voŕli sindēn
un kazzam Letmōl un sieperast mā voŕli leŕli, un min-
nan voŕli lēmist nant dienasta.

Bet minnan um selli usk, ku minnan um tiemist aku-
raat nei, kui Kristus un tām apostālad at opatanād. Un
ne at opatanād, ku um laggamist nēsti rovvišt jāra,
kis nei āb tiet, kui ne at opatanād. Kōdakstoistēn ai-
gast um lānd ju, ku mā uob laggēn pivastkodast, siepe-
rast ku sāl āb opatā Jumal-sōnnē nei kui Kristus
seda um opatan. Ka Krucgast mā uob laggēn un pīpist.
Kristus opatiz, ku āb vui mīk (mōk) kādē utē un tap-
p. Bet jeg valdib pīlub tapamiz pāl, un sieperast
minnan um laggamist ka jegast valdibast.

Piza, 4.VII.1920.

U.K. (47).

KNAŠ NEITST VĀLDAPUTKAZ.

Knaš neitst vāldaputkaz, u sa līd minnan?
-Āb lī sinnen, āb lī sinnen,
min sidam āb luots sin jengē pāl.

Ku meg lāma ēlter jūrē, u sa līd minnan?
-Siz līb sinnen, siz līb sinnen,
sin sidam luotsub min jengē pāl.

Lagd, Ella.